

V Bruseli 22. septembra 2023
(OR. en)

13202/23

SOC 626
EMPL 446

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Konsolidácia a posilnenie európskych systémov sociálnej ochrany – diskusia o smerovaní

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku predsedníctva na uvedenú tému na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady (EPSCO) 9. októbra 2023.

Konsolidácia a posilnenie európskych systémov sociálnej ochrany

diskusia o smerovaní

Najnovšie krízy, a najmä pandémie a inflačné dôsledky ruskej útočnej vojny proti Ukrajine poukázali na naliehavú potrebu politík s okamžitými výsledkami, ktorými sa zmierni pokles príjmov domácností. Tieto politiky by sa mali zamerať na najzraniteľnejšie skupiny, čím sa zabráni trvalým negatívnym vplyvom, ktoré zhoršujú nerovnosť, obmedzujú príležitosti a v konečnom dôsledku spomaľujú rast v strednodobom a dlhodobom horizonte.

Rýchla a cielená reakcia na takúto výzvu však sama osebe nepostačuje na primerané riešenie sociálneho vplyvu samotných spoločenských a hospodárskych zmien. Účinné vykonávanie Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv si vyžaduje aktívne sa venovať sociálnym dôsledkom týchto východiskových štrukturálnych výziev, ako sú výzvy spojené s digitálnou a zelenou transformáciou.

Hoci tieto zmeny prinášajú európskym občanom dôležité príležitosti, mohli by tiež viesť k zvýšeniu nerovností, napríklad pokiaľ ide o digitálne priepasti alebo energetickú chudobu. Sociálne politiky musia týmto situáciám primerane predchádzať a riešiť ich.

V tejto súvislosti členské štáty prijali alebo vykonávajú reformy svojich systémov sociálnej ochrany, napr. reformy dávok v nezamestnanosti, dočasné výnimky z príspevkov na sociálne zabezpečenie, niekedy spojené s rekvalifikáciou, ako aj riešenie rozdielov v sociálnej ochrane zlepšením sociálnej ochrany samostatne zárobkovo činných osôb a zraniteľných skupín. Pokrytie týchto skupín sa však v jednotlivých členských štátoch výrazne líši.

Vplyv týchto kríz pomohla riešiť aj konsolidácia systémov minimálneho príjmu. Kľúčovými prvkami tohto úsilia je predovšetkým využitie nedávno prijatého odporúčania Rady a snaha členských štátov rozšíriť úroveň pokrytia systémov minimálneho príjmu, znížiť vysokú mieru nepoberania tohto typu dávok a zabezpečiť komplementárnosť medzi sociálnymi a pracovnými opatreniami.

Okrem finančnej podpory by sa ľuďom mali poskytnúť rady a usmernenia, aby sa mohli úplne začleniť do spoločnosti, a to sociálne aj na pracovisku, čo im umožní integrovať sa, participovať a požívať rovnaké práva a príležitosti.

Niektoré členské štáty na dosiahnutie týchto cieľov v rámci svojich národných programov reforiem pozoruhodne využili finančné prostriedky Únie, ako je nástroj NextGenerationEU a štrukturálne fondy. Krátkodobé opatrenia však nestačia a členské štáty musia zaujať strednodobý a dlhodobý prístup. Preto niektoré členské štáty začínajú brať do úvahy dôležitosť návratnosti sociálnych investícií a spôsob, ako pre ne zabezpečiť primerané daňové zaobchádzanie.

V snahe podporiť konsolidáciu a posilniť sociálnu ochranu v Európe je potrebné zlepšiť koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, aby bolo možné reagovať na zmeny vo svete práce. Zásadný význam má preto nepretržitá účasť na rokovaníach o návrhu na revíziu nariadenia o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

Nová realita vo svete práce, ako sú tzv. digitálni nomádi a telepráca, si v súčasnosti vyžaduje, aby Európska únia zvažila jej dôsledky na koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, kritériá na určenie uplatniteľných právnych predpisov a vplyv na rôzne oblasti sociálneho zabezpečenia.

V tejto súvislosti sa *ad hoc* skupina Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia ako prvý krok zamerala na prípad pracovníkov pracujúcich na diaľku, ktorí pravidelne vykonávajú činnosť v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom je usadený ich zamestnávateľ, s cieľom navrhnúť konkrétne spôsoby riešenia týchto situácií. V nasledujúcom legislatívnom cykle však môže byť potrebné prijať viac opatrení na úrovni Únie.

Digitálne technológie zároveň menia spôsob interakcie inštitúcií. Členské štáty skúmajú nové spôsoby, ako zlepšiť komunikáciu medzi inštitúciami, občanmi, podnikmi a orgánmi. Pri zvažovaní budúcnosti sociálnej ochrany je potrebné zohľadniť digitálne nástroje a umelú inteligenciu, najmä ako prostriedok na podporu uplatňovania práv sociálneho zabezpečenia a na posilnenie boja proti podvodom a zneužívaniu. Nedávne oznámenie Komisie s názvom Digitalizácia v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia: uľahčenie voľného pohybu na jednotnom trhu vyhodnocuje existujúce iniciatívy a navrhuje konkrétne opatrenia na prechod na koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, ktorá by bola integrovanejšia z digitálneho hľadiska.

V tejto súvislosti a na základe vnútroštátnych skúseností sa ministri vyzývajú, aby zvážili tieto otázky:

- *Aké dôsledky majú zmeny spôsobené pandemiou COVID-19, infláciou zapríčinenou ruskou agresiou voči Ukrajine a zelenou a digitálnou transformáciou, ktorou v súčasnosti prechádzajú naše spoločnosti, na systémy sociálnej ochrany? Aké máte priority z hľadiska pokroku v oblasti sociálnej ochrany?*
- *Jedným z krokov vpred v oblasti sociálnej ochrany bolo prijatie odporúčania Rady o primeranom minimálnom príjme. Aké sú hlavné ponaučenia získané pri vykonávaní príslušných systémov na vnútroštátnej úrovni? Ako by sa sociálna ochrana mohla rozšíriť na najzraniteľnejšie skupiny?*
- *Pomáha technologický vývoj, najmä umelá inteligencia, riešiť existujúce prekážky koordinácie sociálneho zabezpečenia a uľahčovať komunikáciu medzi správnymi orgánmi v celej Únii? Máte nejaké skúsenosti, o ktoré by ste sa mohli podeliť, pokiaľ ide o využívanie technologických inovácií na posilnenie sociálnej ochrany?*